

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาในครั้งนี้ได้มีการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกัน เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการอ้างอิงของการศึกษา การปฏิบัติทางการบัญชีตามมาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 24 (ปรับปรุง 2552) เรื่อง การเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกันของบริษัทจดทะเบียนในกลุ่มขึ้นส่วนอิเล็กทรอนิกส์ในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ซึ่งแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องประกอบด้วยเรื่องต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

2.1 มาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 24 (ปรับปรุง 2550) เรื่อง การเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกัน (สภาวิชาชีพบัญชีในพระบรมราชูปถัมภ์.2555, มาตรฐานการบัญชี. (ระบบออนไลน์))

มาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 24 (ปรับปรุง 2550) เรื่องการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกัน ใช้นั้นฉบับที่ 47 (ฉบับเดิม) เรื่อง การเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกัน และให้ถือปฏิบัติกับงบการเงินสำหรับงวดปีบัญชีที่เริ่มในหรือหลังวันที่ 1 มกราคม 2554 โดยกิจการสามารถปฏิบัติก่อนวันที่ให้เริ่มถือปฏิบัติ มาตรฐานการบัญชีฉบับนี้มีวัตถุประสงค์ที่จะเพิ่มแนวทางและความชัดเจนในขอบเขต รวมถึงคำนิยาม และการเปิดเผยข้อมูลของบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกัน โดยได้มีการแก้ไขด้วยคำในวัตถุประสงค์เพื่อให้เกิดความชัดเจนว่างบการเงินของกิจการต้องมีการเปิดเผยข้อมูลที่จำเป็นเพื่อให้ผู้ใช้งบการเงินได้ตระหนักถึงความเป็นไปได้ที่ฐานะทางการเงินและกำไรขาดทุนของกิจการอาจได้รับผลกระทบจากการที่กิจการมีบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกัน

บุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกัน หมายถึง บุคคลหรือกิจการที่มีความสัมพันธ์ไม่ว่าจะเป็นทางตรงหรือทางอ้อมของบริษัท โดยมีอำนาจในการควบคุมหรือถูกควบคุมโดยกิจการ หรืออยู่ภายใต้การควบคุมร่วมกัน ซึ่งรวมถึง บริษัทใหญ่ บริษัทย่อย และบริษัทในเครือ และหมายถึงการเป็นบริษัทร่วม กิจการร่วมค้า การเป็นผู้บริหารสำคัญ การเป็นสมาชิกในครอบครัวที่ใกล้ชิดของบุคคล การมีอำนาจในการควบคุมและมีอิทธิพลอย่างมีสาระสำคัญกับกิจการ และให้หมายความ

รวมถึง การเป็นโครงการผลประโยชน์ตอบแทนหลังออกจากงานสำหรับผลประโยชน์ของพนักงาน
ของกิจการหรือของกิจการที่เกี่ยวข้องกัน

2.1.1 การเปิดเผยความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกัน

1. บริษัทใหญ่ - กิจการต้องเปิดเผยลักษณะความสัมพันธ์ของการเป็นบริษัทใหญ่ ซึ่งมีอำนาจในการควบคุมกิจการ
2. บริษัทย่อย - กิจการต้องเปิดเผยลักษณะความสัมพันธ์ของการเป็นบริษัทย่อย หรือการถูกควบคุมโดยกิจการ
3. บริษัทย่อยในเครือเดียวกัน - กิจการต้องเปิดเผยลักษณะความสัมพันธ์ของการเป็นบริษัทย่อยในเครือเดียวกัน หรืออยู่ภายใต้การควบคุมเดียวกันกับกิจการ
4. บริษัทร่วม - กิจการต้องเปิดเผยลักษณะความสัมพันธ์ของการเป็นบริษัทร่วม หรือการมีอำนาจการควบคุมร่วมในกิจการ
5. บริษัทที่มีผู้ถือหุ้นใหญ่ ผู้บริหาร กรรมการ เป็นบุคคลเดียวกัน - กิจการต้องเปิดเผยการมีผู้ถือหุ้นใหญ่ ผู้บริหาร กรรมการ เป็นบุคคลเดียวกันกับกิจการ
6. บุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกันอื่น - กิจการต้องเปิดเผยการมีบุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่มีอำนาจในการควบคุม หรือควบคุมร่วม หรือมีอิทธิพลอย่างมีนัยสำคัญของกิจการ

2.1.2 การเปิดเผยรายการบัญชีระหว่างบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกัน

1. การซื้อหรือขายสินค้า - กิจการต้องเปิดเผยรายการเกี่ยวกับการซื้อหรือขายสินค้าระหว่างบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกัน ไม่ว่าจะ เป็นสินค้าสำเร็จรูปหรือไม่
2. การซื้อหรือขายอสังหาริมทรัพย์หรือสินทรัพย์อื่น - กิจการต้องเปิดเผยรายการบัญชีเกี่ยวกับการซื้อหรือขายอสังหาริมทรัพย์หรือสินทรัพย์อื่นที่เป็นรายการระหว่างบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกัน
3. การให้หรือรับบริการ - กิจการต้องเปิดเผยรายการบัญชีเกี่ยวกับการให้หรือการได้รับบริการที่เป็นรายการระหว่างบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกัน
4. การมีสัญญาเช่าระยะยาวหรือให้เช่า - กิจการต้องเปิดเผยรายการบัญชีเกี่ยวกับการมีสัญญาเช่าระยะยาวระหว่างบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกัน
5. การให้หรือรับข้อมูลด้านการวิจัยและพัฒนา - กิจการต้องเปิดเผยรายการบัญชีกรณีมีการให้หรือการรับโอนดำเนินงานวิจัยและพัฒนาที่เป็นรายการระหว่างบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกัน

6. การให้สิทธิในการใช้สินทรัพย์ - กิจการต้องเปิดเผยรายการเกี่ยวกับการโอนหรือรับโอนสิทธิที่เกิดขึ้นภายใต้สัญญาการให้หรือการใช้สิทธิ ระหว่างบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกัน
7. การจัดหาเงินทุน - กิจการต้องมีการเปิดเผยรายการเกี่ยวกับการรายการ โอนหรือรับโอนที่เกิดขึ้นภายใต้ข้อตกลงในการจัดการทางการเงิน รวมถึงการกู้ยืมเงินและการระดมทุนจากผู้ถือหุ้นที่ทำในรูปของเงินสดหรือรูปแบบอื่น
8. การค้ำประกันระหว่างกัน - กิจการต้องมีการเปิดเผยรายการเกี่ยวกับการค้ำประกันหรือการใช้หลักประกันระหว่างบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกัน
9. การชำระหนี้สินแทนกัน - กิจการต้องเปิดเผยรายการเกี่ยวกับการชำระหนี้สินแทนกิจการหรือการที่กิจการชำระหนี้สินแทนบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกันในการที่บริษัทใหญ่หรือบริษัทย่อย ที่มีส่วนร่วมในโครงการผลประโยชน์ซึ่งทำให้มีความเสี่ยงร่วมกันในกลุ่มกิจการถือเป็นรายการระหว่างกิจการและบุคคลที่เกี่ยวข้องกัน

2.1.3 การจำแนกรายการบัญชีระหว่างบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกัน

1. ยอดคงค้างระหว่างกัน - กิจการต้องจำแนกยอดคงค้างของรายการบัญชีที่เป็นรายการระหว่างบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกัน
2. รายละเอียดเกี่ยวกับการค้ำประกันระหว่างกัน - กิจการต้องจำแนกรายละเอียดของการค้ำประกันระหว่างบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกัน
3. ค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ - กิจการต้องจำแนกค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญของยอดคงค้างที่เป็นรายการระหว่างบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกัน
4. หนี้สูญหรือหนี้สงสัยจะสูญ - กิจการต้องจำแนกหนี้สูญหรือหนี้สงสัยจะสูญที่รับรู้เป็นค่าใช้จ่ายระหว่างงวดที่เกิดขึ้นจากบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกัน

2.1.4 การเปิดเผยจำนวนค่าตอบแทนเกี่ยวกับผู้บริหารสำคัญ

1. ผลประโยชน์ระยะสั้นของพนักงาน - กิจการต้องเปิดเผยรายการเกี่ยวกับค่าตอบแทน เช่น ค่าจ้าง เงินเดือน เงินสมทบประกันสังคม ส่วนแบ่งกำไรและโบนัส รวมถึงผลประโยชน์ที่ไม่ได้รับในรูปของตัวเงิน เช่น การให้การรักษาพยาบาล การจัดหาที่อยู่อาศัย ค่าพาหนะ เป็นต้น
2. โครงการผลประโยชน์หลังออกจากงาน - กิจการต้องเปิดเผยรายการเกี่ยวกับผลประโยชน์หลังออกจากงาน เช่น บำนาญ ผลประโยชน์เมื่อเกษียณอายุ เบี้ยประกันชีวิตและค่ารักษาพยาบาลหลังออกจากงาน

3. ผลประโยชน์ระยะยาวอื่นๆ - กิจการต้องเปิดเผยผลประโยชน์ระยะยาวอื่นของพนักงานรวมถึงผลตอบแทนในรูปการลางานสำหรับพนักงานที่ทำงานให้กับกิจการเป็นเวลานาน การลาเพื่อเพิ่มพูนความรู้ การทำงานครบรอบ รวมถึงส่วนแบ่งกำไร โบนัสที่และค่าตอบแทนที่จะจ่ายในภายหน้า ซึ่งไม่ได้เป็นหารจ่ายภายใน 12 เดือนหลังวันสิ้นงวด
4. ผลประโยชน์เมื่อถูกเลิกจ้าง - กิจการต้องเปิดเผยรายการผลประโยชน์ของพนักงานเมื่อถูกเลิกจ้างทั้งที่เป็นการตัดสินใจของกิจการที่จะเลิกจ้างพนักงานก่อนวันออกจากการงานตามปกติ หรือ เป็นการตัดสินใจของพนักงานที่ยอมรับจะออกจากงานโดยสมัครใจเพื่อแลกเปลี่ยนกับผลประโยชน์จากรื่องดังกล่าว
5. ผลประโยชน์ที่จ่ายโดยใช้หุ้นเป็นเกณฑ์ - กิจการต้องเปิดเผยผลประโยชน์ของพนักงานที่จ่ายโดยใช้หุ้นเป็นเกณฑ์ หรือ การมีส่วนได้เสียในกิจการ

2.2 มาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 24 (ปรับปรุง 2552) เรื่อง การเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกัน (สภาวิชาชีพบัญชีในพระบรมราชูปถัมภ์, 2555, มาตรฐานการบัญชี. (ระบบออนไลน์))

มาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 24 (ปรับปรุง 2552) เรื่อง การเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกัน ฉบับนี้ให้ถือปฏิบัติกับงบการเงินสำหรับงวดปีบัญชีที่เริ่มในหรือหลังวันที่ 1 มกราคม 2554 เป็นต้นไป มีวัตถุประสงค์ที่จะเพิ่มแนวทางและความชัดเจนในขอบเขตของมาตรฐานการบัญชี รวมถึงคำนิยาม และการเปิดเผยข้อมูลของบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกัน

2.2.1 การเปิดเผยความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกัน

1. บริษัทใหญ่ - กิจการต้องเปิดเผยลักษณะความสัมพันธ์ของการเป็นบริษัทใหญ่ ซึ่งมีอำนาจในการควบคุมกิจการ
2. บริษัทย่อย - กิจการต้องเปิดเผยลักษณะความสัมพันธ์ของการเป็นบริษัทย่อย หรือ การถูกควบคุมโดยกิจการ
3. บริษัทย่อยในเครือเดียวกัน - กิจการต้องเปิดเผยลักษณะความสัมพันธ์ของการเป็นบริษัทย่อยในเครือเดียวกัน หรืออยู่ภายใต้การควบคุมเดียวกันกับกิจการ
4. บริษัทร่วม - กิจการต้องเปิดเผยลักษณะความสัมพันธ์ของการเป็นบริษัทร่วม หรือ การมีอำนาจการควบคุมร่วมในกิจการ
5. บริษัทที่มีผู้ถือหุ้นใหญ่ ผู้บริหาร กรรมการ เป็นบุคคลเดียวกัน - กิจการต้องเปิดเผยการมีผู้ถือหุ้นใหญ่ ผู้บริหาร กรรมการ เป็นบุคคลเดียวกันกับกิจการ

6. บุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกันอื่น - กิจการต้องเปิดเผยการมีบุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่มีอำนาจในการควบคุม หรือควบคุมร่วม หรือมีอิทธิพลอย่างมีนัยสำคัญของกิจการ

2.2.2 การเปิดเผยรายการบัญชีระหว่างบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกัน

1. การซื้อหรือขายสินค้า - กิจการต้องเปิดเผยรายการเกี่ยวกับการซื้อหรือขายสินค้านี้ระหว่างบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกัน ไม่ว่าจะเป็สินค้าสำเร็จรูปหรือไม่
2. การซื้อหรือขายอสังหาริมทรัพย์หรือสินทรัพย์อื่น - กิจการต้องเปิดเผยรายการบัญชีเกี่ยวกับการซื้อหรือขายอสังหาริมทรัพย์หรือสินทรัพย์อื่นที่เป็นรายการระหว่างบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกัน
3. การให้หรือรับบริการ - กิจการต้องเปิดเผยรายการบัญชีเกี่ยวกับการให้หรือการได้รับบริการที่เป็นรายการระหว่างบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกัน
4. การมีสัญญาเช่าระยะยาวหรือให้เช่า - กิจการต้องเปิดเผยรายการบัญชีเกี่ยวกับการมีสัญญาเช่าระยะยาวระหว่างบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกัน
5. การให้หรือรับข้อมูลด้านการวิจัยและพัฒนา - กิจการต้องเปิดเผยรายการบัญชีกรณีมีการให้หรือการรับ โอนด้านงานวิจัยและพัฒนาที่เป็นรายการระหว่างบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกัน
6. การให้สิทธิในการใช้สินทรัพย์ - กิจการต้องเปิดเผยรายการเกี่ยวกับการโอนหรือรับโอนสิทธิที่เกิดขึ้นภายใต้สัญญาการให้หรือการใช้สิทธิ ระหว่างบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกัน
7. การจัดหาเงินทุน - กิจการต้องมีการเปิดเผยรายการเกี่ยวกับการรายการโอนหรือรับโอนที่เกิดขึ้นภายใต้ข้อตกลงในการจัดการทางการเงิน รวมถึงการกู้ยืมเงินและการระดมทุนจากผู้ถือหุ้นที่ทำในรูปของเงินสดหรือรูปแบบอื่น
8. การค้าประกันระหว่างกัน - กิจการต้องมีการเปิดเผยรายการเกี่ยวกับการค้าประกันหรือการใช้หลักประกันระหว่างบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกัน
9. การชำระหนี้สินแทนกัน - กิจการต้องเปิดเผยรายการเกี่ยวกับการชำระหนี้สินแทนกิจการหรือการที่กิจการชำระหนี้สินแทนบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกันในการที่บริษัทใหญ่หรือบริษัทย่อย ที่มีส่วนร่วมในโครงการผลประโยชน์ซึ่งทำให้มีความเสี่ยงร่วมกันในกลุ่มกิจการถือเป็นรายการระหว่างกิจการและบุคคลที่เกี่ยวข้องกัน

2.2.3 การจำแนกรายการบัญชีระหว่างบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกัน

1. ขอดคงค้างระหว่างกัน - กิจการต้องจำแนกขอดคงค้างของรายการบัญชีที่เป็นรายการระหว่างบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกัน
2. รายละเอียดเกี่ยวกับการค้าประกันระหว่างกัน - กิจการต้องจำแนกรายละเอียดของการค้าประกันระหว่างบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกัน
3. ค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ - กิจการต้องจำแนกค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญของขอดคงค้างที่เป็นรายการระหว่างบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกัน
4. หนี้สูญหรือหนี้สงสัยจะสูญ - กิจการต้องจำแนกหนี้สูญหรือหนี้สงสัยจะสูญที่รับรู้เป็นค่าใช้จ่ายระหว่างงวดที่เกิดขึ้นจากบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกัน

2.2.4 การเปิดเผยจำนวนค่าตอบแทนเกี่ยวกับผู้บริหารสำคัญ

1. ผลประโยชน์ระยะสั้นของพนักงาน - กิจการต้องเปิดเผยรายการเกี่ยวกับค่าตอบแทน เช่น ค่าจ้าง เงินเดือน เงินสมทบประกันสังคม ส่วนแบ่งกำไรและโบนัส รวมถึงผลประโยชน์ที่ไม่ได้รับในรูปของตัวเงิน เช่น การให้การรักษาพยาบาล การจัดหาที่อยู่อาศัย ค่าพาหนะ เป็นต้น
2. โครงการผลประโยชน์หลังออกจากงาน - กิจการต้องเปิดเผยรายการเกี่ยวกับผลประโยชน์หลังออกจากงาน เช่น บำนาญ ผลประโยชน์เมื่อเกษียณอายุ เบี้ยประกันชีวิตและค่ารักษาพยาบาลหลังออกจากงาน
3. ผลประโยชน์ระยะยาวอื่นๆ - กิจการต้องเปิดเผยผลประโยชน์ระยะยาวอื่นของพนักงานรวมถึงผลตอบแทนในรูปการลางานสำหรับพนักงานที่ทำงานให้กับกิจการเป็นเวลานาน การลาเพื่อเพิ่มพูนความรู้ การทำงานครบรอบ รวมถึงส่วนแบ่งกำไร โบนัสที่และค่าตอบแทนที่จะจ่ายในภายหน้า ซึ่งไม่ได้เป็นหารจ่ายภายใน 12 เดือนหลังวันสิ้นงวด
4. ผลประโยชน์เมื่อถูกเลิกจ้าง - กิจการต้องเปิดเผยรายการผลประโยชน์ของพนักงานเมื่อถูกเลิกจ้างทั้งที่เป็นการตัดสินใจของกิจการที่จะเลิกจ้างพนักงานก่อนวันออกจากการงานตามปกติ หรือ เป็นการตัดสินใจของพนักงานที่ยอมรับจะออกจากงานโดยสมัครใจเพื่อแลกเปลี่ยนกับผลประโยชน์จากเรื่องดังกล่าว
5. ผลประโยชน์ที่จ่ายโดยใช้หุ้นเป็นเกณฑ์ - กิจการต้องเปิดเผยผลประโยชน์ของพนักงานที่จ่ายโดยใช้หุ้นเป็นเกณฑ์หรือ การมีส่วนได้เสียในกิจการ

มาตรฐานการบัญชีฉบับนี้ได้ขยายความของคำนิยาม "บุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกัน" โดยได้ขยายความให้ครอบคลุมไปถึงบุคคลหรือกิจการอื่นที่มีอำนาจการควบคุมร่วมในกิจการร่วม

คำที่กิจการเป็นผู้ร่วมค้า และโครงการผลประโยชน์ตอบแทนหลังการจ้างงานสำหรับผลประโยชน์ของพนักงานของกิจการหรือของกิจการใด ๆ ที่เป็นกิจการที่เกี่ยวข้องกันกับกิจการ

และยังได้เพิ่มคำนิยามของ "สมาชิกในครอบครัวที่ใกล้ชิดของบุคคล" โดยให้รวมถึงสามี ภรรยาและบุตรของบุคคลนั้น หรือบุตรของสามี ภรรยาของบุคคลนั้น และบุคคลในอุปการะของบุคคลนั้นหรือของสามีภรรยาของบุคคลนั้น และยังกำหนดให้ชัดเจนเกี่ยวกับกรรมการที่ไม่ได้ทำหน้าที่เป็นผู้บริหาร ให้ถือว่าเป็นผู้บริหารสำคัญด้วย

2.3 คำนิยามของผลประโยชน์ของพนักงาน ตามมาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 19 เรื่อง ผลประโยชน์ของพนักงาน (สภาวิชาชีพบัญชีในพระบรมราชูปถัมภ์. 2555, มาตรฐานการบัญชี. (ระบบออนไลน์))

2.3.1 ผลประโยชน์ระยะสั้นของพนักงาน หมายถึง ผลประโยชน์ของพนักงานซึ่งมีกำหนดจ่ายชำระภายใน 12 เดือนนับจากวันสิ้นสุดงวดที่พนักงานได้ให้บริการ เช่น ค่าจ้าง เงินเดือน เงินสมทบกองทุนประกันสังคม เงินที่จ่ายสำหรับการลาหยุดพักผ่อนประจำปีและการลาป่วย ส่วนแบ่งกำไร แลโบนัส รวมถึง ค่ารักษาพยาบาล ค่าที่พักอาศัย ค่ายานพาหนะ และสินค้าหรือบริการที่ให้เปล่าหรือในลักษณะการอุดหนุน

2.3.2 ผลประโยชน์หลังออกจากงาน หมายถึง ผลประโยชน์ของพนักงานซึ่งมีการจ่ายหลังจากการจ้างงานสิ้นสุดลง เช่น บำนาญ ผลประโยชน์อื่นเมื่อออกจากงาน ประกันชีวิตหลังออกจากงาน และค่ารักษาพยาบาลหลังออกจากงาน

2.3.3 ผลประโยชน์ระยะยาวอื่นของพนักงาน หมายถึง ผลประโยชน์ของพนักงาน (ที่มีใช้ผลประโยชน์หลังออกจากงานและผลประโยชน์เมื่อเลิกจ้าง) ซึ่งไม่ได้ถึงกำหนดจ่ายชำระภายใน 12 เดือนนับจากวันสิ้นสุดงวดที่พนักงานได้ให้บริการที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย ผลประโยชน์ที่จ่ายจากการทำงานเป็นระยะเวลาสั้น ผลประโยชน์ที่จ่ายสำหรับการหยุดทำงาน ผลประโยชน์จากการทำงานครบ 50 ปีหรือผลประโยชน์อื่นที่จ่ายจากการทำงานเป็นระยะเวลาสั้น ผลประโยชน์ที่จ่ายจากการทุพพลภาพเป็นระยะเวลาสั้น รวมถึงส่วนแบ่งกำไร โบนัส และค่าตอบแทนที่จะจ่ายในภายหน้าหากมีการจ่ายภายหลัง 12 เดือนหรือมากกว่านับจากวันสิ้นรอบระยะเวลารายงาน

2.3.4 ผลประโยชน์เมื่อเลิกจ้าง หมายถึง ผลประโยชน์ของพนักงานที่จะจ่ายซึ่งเป็นผลมาจากการตัดสินใจของกิจการที่จะเลิกจ้างพนักงานก่อนวันออกจากงานตามปกติ และผลจากการตัดสินใจของพนักงานที่ยอมรับจะออกจากงานโดยสมัครใจเพื่อแลกเปลี่ยนกับผลประโยชน์จากเรื่องดังกล่าว

2.4 ทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

วลัยลักษณ์ ชัยชนะกิจการ (2548) ได้ศึกษาการเปิดตามมาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 47 เรื่องการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกัน ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่มการแพทย์ โดยทำการศึกษาเปรียบเทียบ ซึ่งแสดงข้อมูลการเปิดเผยไว้ 2 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 ศึกษาการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกัน แยกตามบริษัทจดทะเบียน ส่วนที่ 2 ศึกษาเปรียบเทียบการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกัน ซึ่งแยกตามประเด็นหลัก 3 ประเด็นได้ ได้แก่ การเปิดเผยลักษณะความสัมพันธ์ การเปิดเผยรายการบัญชีระหว่างบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกัน และการกำหนดราคาสำหรับรายการบัญชีที่เกิดกับบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกันพบว่า ความแตกต่างของการแสดงข้อมูลนั้นมีส่วนขึ้นอยู่กับการที่ตรวจสอบบัญชีของบริษัท ซึ่งหากใช้สำนักงานเดียวกัน ก็ทำให้การแสดงรายการทางการเงินบัญชี เป็นไปในแนวทางเดียวกัน การแสดงรายการจึงคล้ายคลึงกันในประเด็นหลัก เพื่อให้เป็นไปตามมาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 47 เรื่องการเปิดเผยเกี่ยวกับบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกัน และพบว่า บริษัทที่มีทุนจดทะเบียนมาก รายละเอียดการเปิดเผยก็จะมากขึ้นตามไปด้วย

อรุณี ยศบุตร (2548) ได้ศึกษาการเปิดตามมาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 47 เรื่องการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกัน ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่มสื่อสาร ซึ่งทำการศึกษาตาม 5 ประเด็นหลัก ได้แก่ ประเด็นของการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะความสัมพันธ์ ประเด็นที่สอง การเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับรายการที่มีสาระสำคัญ ประเด็นที่สาม การเปิดเผยเกี่ยวกับนโยบายการกำหนดราคา ประเด็นที่สี่ การเปิดเผยประเภทและองค์ประกอบของรายการบัญชี ประเด็นสุดท้าย การจำแนกประเภทการเปิดเผยรายการพบว่า แต่ละบริษัทมีการเปิดเผยข้อมูลย่อยแต่ละประเด็นแตกต่างกันไปตามลักษณะของธุรกิจของบริษัท และพบว่าในประเด็นที่ 5 มีเพียงบริษัท แอ็ดวานซ์อินฟอร์เมชันเทคโนโลยี จำกัด ในปี 2546 ไม่มีการเปิดเผยนโยบายการกำหนดราคาระหว่างบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกัน และในปี 2547 ไม่มีการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกันเลย ในทุกประเด็น เนื่องจาก ปี 2547 บริษัทฯ ไม่มีการทำรายการระหว่างกันของบริษัทกับบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกัน เมื่อพิจารณาพบว่า บริษัท แอ็ดวานซ์อินฟอร์เมชันเทคโนโลยี จำกัด เป็นบริษัทขนาดเล็กในแง่ของทุนจดทะเบียน และปริมาณรายการค้า

2.5 สรุปผลแนวคิดจากทฤษฎีและการทบทวนวรรณกรรม

มาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 24 (ปรับปรุง 2552) มีการขยายความเพิ่มเติมในส่วนของคำนิยามของคำว่า "บุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกัน" ได้เพิ่มคำนิยามของ "สมาชิกในครอบครัวที่ใกล้ชิดของบุคคล" และเพิ่มคำนิยามของ "ผู้บริหารสำคัญ" และจากการทบทวนวรรณกรรม ซึ่งมีการศึกษาในประเด็นของการกำหนดราคาโอน แต่มาตรฐานฉบับนี้ ได้มีการตัดการอภิปรายเกี่ยวกับการกำหนดราคาของรายการที่เกี่ยวข้องกัน ดังนั้น ผู้ศึกษาจึงทำการศึกษาจากงบการเงินประจำปี 2553 และ งบการเงินประจำไตรมาสที่ 3 ปี 2554 ซึ่งเป็นงบการเงินไตรมาสล่าสุด ณ วันที่ ทำการค้นคว้าหาข้อมูล โดยแยกเป็นประเด็นหลักที่จะศึกษา 4 ประเด็น คือ

1. การเปิดเผยลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกัน
2. การเปิดเผยรายการบัญชีระหว่างบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกัน
3. การจำแนกประเภทของรายการบัญชีระหว่างบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกัน
4. การเปิดเผยจำนวนค่าตอบแทนที่จ่ายให้แก่ผู้บริหารสำคัญของกิจการ